

Fritt val

Lagen om valfrihetssystem (LOV) trädde i kraft vid årsskiftet och landsting, regioner och ett stort antal kommuner ligger i startblocken för att ta chansen att skapa nya sätt att ta ansvar för sjukvård respektive äldre- och handikappomsorg.

Den kommunala sektorn har fått ett nytt verktyg att använda för att ge medborgarna den välfärd de har rätt till. Tillämpningen av LOV är dock förknippad med flera utmaningar och dessa måste hanteras för att reformen ska falla väl ut.

Bland annat krävs nya system för kvalitetsuppföljning, ersättning till utförare och information till medborgare. Hänsyn måste tas till ett flertal målgrupper, såsom brukare, medarbetare, anhöriga och näringsliv. Därtill kommer målgruppen potentiella medborgare. Ett valfrihetssystem kan spela en viktig del i en kommuns varumärke. Om valfrihetssystemet ska etableras i samarbete med andra kommuner krävs rätt samverkansstruktur och rätt inställning hos parterna.

För ytterligare information kontakta:

Lars Näsström, Karlstad
070-563 89 96
lars.nasstrom@se.pwc.com

Johan Karlander, Stockholm
0709-29 21 87
johan.karlander@se.pwc.com

www.pwc.com/se

Undersökning kring valfrihet i kommunerna

Möjligheten att välja mellan olika skolor, förskolor och äldreboenden ökar i svenska kommuner visar en undersökning som Almega nyligen presenterade. Sedan senaste mätningen år 2005 har mängden privata alternativ ökat i 90 av landets kommuner. Ökningen har främst skett inom äldreomsorgen, där 55 kommuner har ökat antalet alternativ medan alternativen minskat i bara 13 kommuner.

Undersökningen visar även att sambandet mellan valfrihet och den politiska majoritetens placering på höger-vänsterskalan är svagt. Däremot finns ett tydligt samband mellan kommunens storlek och graden av valfrihet; Generellt sett är valfriheten större i stora kommuner. Undersökningen visar dock att även små kommuner kan ha en hög grad av valfrihet.

www.almega.se

Aktuella frågor

Vi ser många aktuella frågor för kommuner och landsting/regioner under arbetet med att förbereda LOV. Vi ser att bl.a. följande frågor är aktuella:

- Hur kan en kommunal strategi för valfrihet utarbetas?
- Hur ser marknadsförutsättningarna ut inom valt område och hur kan man stimulera till etablering? Hur intresserar man personalen till avknoppning av befintlig verksamhet?
- Vilka krav kan man ställa i förfrågningsunderlaget?
- Hur ska ett system för godkännande av utförare byggas upp? På vilket sätt ska kommunen följa upp insatser och kvalitet?
- Vilka effekter får valfrihetssystemet på den egna verksamheten vad gäller ekonomi, administration, organisation?
- Hur kan kommunen hantera de medborgare som inte gör ett aktivt val?

Bland de uppdrag som vi inom på Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers arbetar med eller har arbetat med kan följande nämnas:

- *Projektledarskap, utveckling av valfrihetssystem, Karlstad kommun (pågående).*
- *Utvärdering av förutsättningar att utveckla valfrihetssystem, Gävle kommun (pågående).*
- *Utveckling av modeller för prissättning av insatser, Linköpings kommun (avslutat).*

Omvärldsblad finns även för områdena:

- Demokrati och styrning
- Den framtida kärnverksamheten
- Samverkan och regional utveckling
- Kundval/Vårdval
- eFörvaltning/ICT
- Affärsservice för kommunal sektor